

Kommittédirektiv

Stärkt skydd av den akademiska friheten

Beslut vid regeringssammanträde den 24 april 2025

Sammanfattning

En särskild utredare ska analysera nuvarande regelverk och vid behov föreslå ändringar i regelverket som syftar till att stärka skyddet av forskares och lärares individuella akademiska frihet. Utredaren ska även undersöka behovet av att stärka stödet till forskare och lärare i frågor som gäller deras akademiska frihet. Syftet är att stärka lärares och forskares individuella akademiska frihet och därigenom stärka svensk högre utbildning och forskning.

Utredaren ska bl.a.

- analysera och ta ställning till om nuvarande regelverk är ändamålsenligt för att skydda forskares och lärares individuella akademiska frihet vid svenska universitet och högskolor,
- ta ställning till om och i så fall hur stödet till forskare och lärare i frågor som gäller deras akademiska frihet kan stärkas, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2026.

Uppdraget att föreslå hur den akademiska friheten kan stärkas vid svenska universitet och högskolor

Kort om den nuvarande regleringen av den akademiska friheten

Av 2 kap. 18 § andra stycket regeringsformen framgår att forskningens frihet är skyddad enligt bestämmelser som meddelas i lag. Av 1 kap § 6 högskolelagen (1992:1434) har sedan 1993 framgått att det som allmänna principer för forskningen ska gälla att forskningsproblem får väljas fritt, att forskningsmetoder får utvecklas fritt, och att forskningsresultat får publiceras fritt. Sedan den 1 juli 2021 regleras även den akademiska friheten i samma bestämmelse. Av bestämmelsen framgår att det som allmän princip i högskolornas verksamhet ska gälla att den akademiska friheten ska främjas och värnas.

I förarbetena till 1 kap. 6 § första stycket högskolelagen anges bl.a. att bestämmelsen omfattar den individuella akademiska friheten i lärosätets verksamhet, det vill säga i både forskning och utbildning. För utbildningens del innebär det t.ex. att undervisning och andra lärandesituationer ska präglas av ett öppet samtalsklimat där olika idéer och perspektiv kan brytas mot varandra och oväntade, även kontroversiella, resultat lyftas fram. Både lärare och studenter har ett ansvar för att främja och värna en sådan kultur, i ömsesidig respekt. Bestämmelsen inkluderar inte förhållandet mellan staten och lärosätena, utan det som regleras är relationen mellan lärosäte och individer, vilket inkluderar studenter. Vidare är bestämmelsen avsedd att vara en principbestämmelse vilket innebär att lärosätena behöver arbeta aktivt med hur den ska omsättas i praktiken. Lärosätetsledningarna ges därigenom ett ansvar för att själva prioritera frågan om akademisk frihet och värna en kultur som tillåter fritt kunskapssökande och fri kunskapsspridning (prop. 2020/21:60, s. 23).

Den akademiska friheten i relation till andra regelverk

Den akademiska friheten är inte ovillkorlig och begränsas av de rättsliga ramar som finns. De situationer som ger upphov till diskussioner om akademisk frihet involverar ofta andra rättsområden, bl.a. yttrandefrihet, straffrättsliga överträdelser, arbetsgivaransvar och frågor om oredlighet i forskning. Som exempel kan en händelse som från ett håll uppfattas som legitim styrning inom ett lärosätets verksamhet, från ett annat håll uppfattas som en inskränkning av den akademiska friheten. Detta innebär att

relationen mellan regleringen av akademisk frihet och annan lagstiftning kan vara komplicerad.

Yttrandefriheten skyddas bl.a. i regeringsformen. I 2 kap. 1 § 1 regeringsformen anges att var och en gentemot det allmänna är tillförsäkrad frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar och uttrycka tankar, åsikter och känslor. I fråga om friheten att ge ut tryckta skrifter och motsvarande frihet att yttra sig i bl.a. radio och tv samt filmer gäller tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL). En av de grundläggande principerna i mediegrundlagarna är meddelarfriheten. Den innebär att det står var och en fritt att meddela uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att de ska göras offentliga i en tryckt skrift, i program eller genom teknisk upptagning, om uppgifterna lämnas till vissa personkategorier eller organ som anges i mediegrundlagarna (1 kap. 7 § TF och 1 kap. 10 § YGL). En viktig del av meddelarfriheten är att det s.k. repressalieförbudet som innebär att en myndighet eller ett annat allmänt organ inte får ingripa mot någon för att han eller hon i grundlagsskyddad media har brukat sin tryck- eller yttrandefrihet eller medverkat till ett sådant bruk (3 kap. 6 § TF och 2 kap. 6 § YGL).

Reglerna om meddelarskydd har inte någon uttrycklig motsvarighet i regeringsformen. Repressalieförbudet, som alltså ses som del av meddelarskyddet, gäller dock som en allmän yttrandefrihetsrättslig princip utanför tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. En offentliganställd person är alltså skyddad mot repressalier från arbetsgivarens sida även när han eller hon har gjort bruk av sin yttrandefrihet i andra former än de som upptas i tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen (SOU 2020:45 s. 90 och JO 2010/11, s. 605, JO dnr 1286-2024). Således innebär repressalieförbudet att offentliganställda som använt sig av rätten att meddela och offentliggöra uppgifter är skyddade mot straffrättsliga ingripanden. Det innebär också att de är skyddade mot arbetsrättsliga ingripanden. Ett förbjudet ingripande kan t.ex. vara uppsägning, utebliven löneökning eller befordran, eller att den anställde fräntas vissa arbetsuppgifter. Men förbudet kan även omfatta andra åtgärder med mindre påtagliga konsekvenser, såsom tillrättavisande utskällningar och utfrysning på arbetsplatsen.

Om en person anser att ett statligt lärosäte inte utför sina uppgifter i enlighet med gällande författningar kan det anmälas till Riksdagens ombudsmän (JO).

Det kan t.ex. handla om att lärosätet anses göra intrång i medborgarens fri- och rättigheter. Vid eventuella brott mot tryck- och yttrandefriheten är det Justitiekanslern (JK) som står som ensam åklagare. Det innebär att det endast är JK som får besluta om att inleda förundersökning och väcka allmänt åtal för yttrandefrihetsbrott och andra straffbelagda överträdelser av yttrandefrihetsgrundlagen. Detsamma gäller vid överträdelser av tryckfrihetsförordningen.

Enligt förordningen (2012:810) med instruktion för Universitetskanslers-ämbetet (UKÄ) ansvarar myndigheten bl.a. för kvalitetssäkring, uppföljning och tillsyn när det gäller statliga universitet och högskolor, enskilda utbildningsanordnare med examenstillstånd och enskilda anordnare av utbildning på högskolenivå som får statsbidrag. UKÄ har i uppdrag att utöva tillsyn över verksamheten inom sitt ansvarsområde. Detta innebär att UKÄ är tillsynsmyndighet för högskolesektorn i Sverige och den myndighet som granskar att lärosätena följer de lagar och regler som gäller på högskoleområdet. UKÄ har således mandat att t.ex. utreda och ta beslut med anledning av anmälningar från studenter och forskare i frågor som rör högskolelagen.

Enligt 5 kap. 1 § högskolelagen svarar en särskild överklagandenämnd för prövning av överklaganden av vissa beslut på högskoleområdet. Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) är en självständig myndighet dit bl.a. studenter, forskare och lärare kan överklaga vissa beslut tagna av lärosäten. ÖNH kan t.ex. pröva överklaganden över beslut om anställning vid ett statligt lärosäte och beslut om att dra in resurser för en doktorands forskarutbildning. Dessutom kan ÖNH pröva överklaganden av vissa beslut av statliga lärosäten på den grunden att besluten strider mot förbudet mot diskriminering och repressalier enligt diskrimineringslagen (2008:567).

Ökade utmaningar motiverar en analys av hur skyddet av den akademiska friheten kan stärkas

Universitet och högskolor har en viktig roll som en kritisk och reflekterande kraft i ett öppet och demokratiskt samhälle. Deras verksamhet ska präglas av den öppenhet och det kritiska tänkande som främjar forskning och utbildning av hög kvalitet. Den akademiska friheten innebär bl.a. att forskare och lärare har möjlighet att fritt dela och kommunicera vetenskapligt baserad kunskap av hög kvalitet och trovärdighet. Forskare och lärare har samtidigt en viktig roll i att värna det akademiska samtalet och dess bidrag till sam-

hållsutvecklingen, där utbytet av olika idéer och perspektiv baserade på vetenskap står i centrum och där utmaningar ses som tillfälle för reflektion och dialog.

Det offentliga debattklimatet har blivit hårdare och mer polariserat. Den snabba spridningen av olika former av desinformation och propaganda är en särskild utmaning som riskerar att påverka allmänhetens förtroende för såväl våra institutioner som för vetenskapen. Personer som deltar i det offentliga samtalet och som engagerar sig i samhällsfrågor är särskilt utsatta för hat, hot och trakasserier. Detta gäller inte minst forskare. I juni 2023 beslutade riksdagen, efter förslag i propositionen Skärpt syn på brott mot journalister och vissa andra samhällsnyttiga funktioner (prop. 2022/23:106), lagändringar som innebär ett stärkt straffrättsligt skydd för bl.a. utbildningspersonal inom högskolan. En utredare har även i betänkandet Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1) bl.a. föreslagit ändringar i 17 kap. 2 § brottsbalken som syftar till att stärka skyddet mot trakasserier i flera avseenden. Betänkandet lämnades i januari 2024 och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Nationella sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet, har i samarbete med Sveriges universitetslärare och forskare (SULF) och Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) kartlagt utsattheten hos anställda vid universitet och högskolor. I slutrapporten Utsatthet vid svenska universitet och högskolor – En undersökning om trakasserier, hot och våld mot forskare och lärare (2024) går att läsa att 39 procent av respondenterna har blivit utsatta för hot och trakasserier, varav 37 procent under det senaste året när undersökningen genomfördes. Att forskare och lärare utsätts för hot och trakasserier i sin yrkesroll är allvarligt. Det är inte bara ett angrepp på dem som individer utan kan även utgöra angrepp på den akademiska friheten.

För att få bättre förståelse av läget för den akademiska friheten vid svenska lärosäten fick UKÄ 2023 i uppdrag av regeringen att göra fallstudier och ge en sammanfattande nationell bild av och internationell utblick på arbetet för att värna den akademiska friheten (U2023/00137). Resultaten redovisades i maj 2024 i rapporten Akademisk frihet i Sverige – Regeringsuppdrag om lärosätenas arbete med att främja och värna akademisk frihet (111-00127-23). Fokus i UKÄ:s arbete har, med hänvisning till förarbetena till 1 kap. 6 §

första stycket högskolelagen, varit på relationen mellan individen och lärosätet.

UKÄ:s rapport visar att Sverige utifrån en internationell jämförelse generellt har en hög nivå av akademisk frihet. Som exempel lyfts Sveriges mycket goda resultat i Academic Freedom Index (AFI) som sammanställs av Varieties of Democracy vid Göteborgs universitet. Men enligt AFI har det under de senaste tio åren skett en försämring av den akademiska friheten i flera länder. Även i länder med generellt hög nivå av akademisk frihet har det enligt AFI skett försämringar inom indikatorer som t.ex. friheten att forska och undervisa utan påverkan. I Sverige har det under denna period inte skett någon signifikant minskning av den akademiska friheten enligt AFI, även om värdet minskat på några indikatorer. I UKÄ:s rapport går det bl.a. att läsa att varannan lärare, forskare och doktorand anser att den akademiska friheten vid svenska lärosäten är utmanad, och en tredjedel anser att deras egen akademiska frihet är utmanad i dag. Av de respondenter som upplevt att deras akademiska frihet har utmanats menar tre fjärdedelar att det medfört någon form av förändring i deras beteende, t.ex. att de har bytt forskningsfokus. Den situation som flest uppger att de upplevt i samband med forskningsverksamheten är att forskningen och den akademiska diskussionen på arbetsplatsen blivit homogen på grund av informella nätverk och vänskapsband. Den näst vanligaste situationen respondenterna har upplevt är att kollegor på arbetsplatsen inte ger utrymme för idéer och perspektiv som utmanar konsensus i forskningsmiljön. En mindre andel svarar även att de har upplevt påtryckningar från kollegor på arbetsplatsen att ändra en forskningsfråga eller metod mot deras vilja. De två senare situationerna har enligt respondenterna inneburit en utmaning av deras akademiska frihet i högre grad än den förstnämnda. Den situation som flest svarat att de upplevt i samband med utbildningsverksamheten och som skulle kunna utmana den akademiska friheten är att studenter utövar påtryckningar om att kursinnehåll ska tas bort eller läggas till på deras kurs. Därefter är den näst vanligaste situationen att studenter inte accepterar att lärandesituationen ska präglas av ett öppet samtalsklimat. Andelen som svarat att detta faktiskt inneburit en utmaning av deras akademiska frihet är ungefär lika stor för båda dessa situationer.

Den akademiska friheten kan inte tas för given utan behöver aktivt skyddas och främjas. Som anges ovan har lärosätenas ledningar ansvar för att själva prioritera frågan om akademisk frihet och värna en kultur som tillåter fritt

kunskapssökande och fri kunskapsspridning. När det gäller tillämpningen av akademisk frihet i lärosätenas verksamhet så lyfter UKÄ i sin rapport att många svenska lärosäten har anslutit sig till olika dokument, avtal eller organisationer som tar ställning för den akademiska friheten. De flesta lärosäten har dessutom någon form av dokumenterad vision, strategi eller mål som syftar till att värna den akademiska friheten.

Att de flesta lärosäten har styrdokument som syftar till att värna den akademiska friheten är positivt. Men det är viktigt att lärosätena dessutom bedriver ett aktivt arbete med att se till att den akademiska friheten skyddas i deras verksamheter. Det behöver samtidigt säkerställas att lärosätena har förutsättningar för att genomföra detta arbete.

De situationer som kan uppstå inom högskolan, t.ex. situationer där lärare blir ifrågasatta eller får utstå hat eller hot på grund av vilka termer som används eller vilka teoretiska angreppssätt som tillämpas, kan vara komplexa. Var och en är gentemot det allmänna tillförsäkrad yttrandefrihet. Yttrandefriheten begränsas dock bl.a. av vissa straffstadganden, t.ex. hets mot folkgrupp, olaga hot, förtal eller förolämpning. Den akademiska friheten innebär inte att en person ska vara fri från kritik. Samtidigt har lärosätena som arbetsgivare ett viktigt ansvar att säkerställa en god arbetsmiljö och varken forskare, lärare eller studenter ska behöva utsättas för hat, hot eller trakasserier. Det akademiska samtalet är en kärna i den akademiska miljön och såväl lärare och forskare som studenter har ett stort ansvar att upprätthålla det.

Ett viktigt led i att kunna besvara frågan hur ett lärosäte ska agera när en forskare eller lärare upplever att deras akademiska frihet utmanas är att undersöka vilket rättsligt skydd den akademiska friheten har, t.ex. vilken skyldighet lärosätena har att utreda inskränkningar av den akademiska friheten och att vidta åtgärder. Det behöver även särskilt belysas innebörden och omfattningen av det förbud mot repressalier som framgår av 3 kap. 6 § TF och 2 kap. 6 § YGL och som gäller som en allmän yttrandefrihetsrättslig princip utanför TF:s och YGL:s områden, i de fall där forskare och lärare anmäler eller kommunicerar om inskränkningar av den akademiska friheten.

Regeringens bedömning är att det behövs en översyn av dagens regelverk med målet att säkerställa att det ger tillräckligt skydd av forskares och lärares individuella akademiska frihet. Det behöver bl.a. säkerställas att lärosätenas

ansvar för att främja och värna den akademiska friheten i sin verksamhet är tydligt. Det inkluderar lärosätenas ansvar för att utreda och vidta åtgärder när forskare och lärare anmäler att deras akademiska frihet utmanas, men även att regelverket ger tydlig vägledning vid eventuella överklaganden eller anmälningar till tillsynsmyndigheterna. För att lärosäten ska kunna utreda och vidta åtgärder behöver det även säkerställas att forskare och lärare kan anmäla inskränkningar av den akademiska friheten, utan rädsla för represalier.

I budgetpropositionen för 2024 har regeringen framhållit att den administrativa överbyggnaden behöver minska för att ge plats åt lärosätenas kärnuppdrag. Forskarnas tid bör frigöras för att fokusera på att bedriva forskning i världsklass och att bygga framstående forskningsmiljöer (prop. 2023/24:1, utg.omr. 16 avsnitt 5.6.2). Regeringen gav i juni 2024 Statskontoret i uppdrag att analysera konsekvenserna av universitets och högskolors administrativa uppgifter (U2024/01755). Det är viktigt att utredaren i arbetet beaktar lärosätenas administrativa börda och hur den påverkas av eventuella förslag. Vid förslag på åtgärder som kan komma att innebära en ökad administrativ börda för lärosätena, behöver utredaren därför särskilt ta ställning till och redogöra för hur detta vägs upp av ökad individuell akademisk frihet för forskare och lärare.

Utredaren ska därför

- analysera och ta ställning till om nuvarande regelverk är ändamålsenligt för att skydda forskares och lärares individuella akademiska frihet vid svenska universitet och högskolor,
- vid behov lämna förslag på ändringar i regelverket som syftar till att stärka skyddet för den individuella akademiska friheten vid svenska universitet och högskolor, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Det ingår inte i uppdraget att föreslå ändringar i grundlag eller i arbetsrättslig lagstiftning.

Stödet till forskare och lärare behöver stärkas

Lärosätena ansvarar i enlighet med högskolelagen för att främja och värna den akademiska friheten i sin verksamhet. Lärosätena har bl.a. ett arbetsrättsligt ansvar att skydda sina anställda mot hat, hot och trakasserier på

arbetsplatsen. Enligt UKÄ:s undersökning uppger de flesta lärosätena att hat, hot och trakasserier har ökat och att det utgör en utmaning mot den akademiska friheten. UKÄ visar även på exempel ur lärosätenas svar på att dessa utmaningar kommer såväl inifrån lärosätena som utifrån. Myndighetens intryck är att lärosätena har svårare att hantera dessa utmaningar när de kommer utifrån.

Flera lärosäten har i UKÄ:s undersökning påpekat att det finns ett stort mörkertal av situationer som kan innebära utmaningar mot den akademiska friheten som inte kommer till ledningens kännedom. En konsekvens av detta är att lärosätena har svårt att svara på frågan om hur vanligt det är att den akademiska friheten utmanas internt eller externt. I svaren från forskare, lärare och doktorander går att läsa att få av dem söker hjälp från lärosätet när de upplever att deras akademiska frihet utmanats och endast en liten andel upplever att de fick tillräckligt stöd. Dessutom svarar endast runt hälften att de anser sig ha den kunskap som behövs om akademisk frihet för deras roll. Detta stöds också av den tidigare nämnda rapporten, Utsatthet vid svenska universitet och högskolor – En undersökning om trakasserier, hot och våld mot forskare och lärare (2024), där det framkommer att en majoritet av respondenterna antingen inte vet om det finns en handlingsplan för utsatthet vid brott eller liknande, eller att de vet att en sådan inte finns. Runt en tredjedel svarade även att de inte visste vart de skulle vända sig om de blir utsatta för brott eller liknande obehagliga händelser.

Undersökningarna visar på att det finns ett behov av att bl.a. öka kunskaperna om akademisk frihet hos forskare och lärare. Men även att stödet behöver förbättras till dem som upplever att deras akademiska frihet utmanats, t.ex. genom hat, hot eller trakasserier. En viktig förutsättning för att den akademiska friheten ska kunna skyddas är att forskare och lärare har tillräcklig information om regelverket, inklusive deras rättigheter och skyldigheter. Frågor om akademisk frihet innebär dessutom ofta komplexa bedömningar av olika regelverk, vilket kan vara svårt för en enskild individ att på egen hand urskilja och förstå. Att information och stöd finns tillgängligt kan då vara centralt för att säkerställa att dessa situationer kan uppmärksammas och utredas. I UKÄ:s undersökning tillfrågades forskare, lärare och doktorander om de har upplevt vissa typer av situationer i sin akademiska vardag och om de upplevt att dessa i så fall utmanat deras akademiska frihet. De i svaren tre vanligaste situationerna berörde interna omständigheter kopplade till kollegiet och den kollegiala miljön. Dessa

omständigheter, såsom informella nätverk och vänskapsband, kan innebära att det uppstår konflikter mellan enskilda forskare och personer i ledningspositioner. För den enskilde forskaren kan det då vara viktigt att det finns information och stöd att tillgå som är fristående från lärosätet.

Mot denna bakgrund bedömer regeringen att det bör utredas om, och i så fall hur, stödet till forskare och lärare i frågor som gäller deras akademiska frihet kan stärkas. Lärosätena har ett viktigt ansvar som arbetsgivare att säkerställa att anställda har det stöd och den information och som de behöver i sitt arbete. Men det bör också övervägas om en befintlig myndighet ska ges i uppdrag att ge stöd till forskare och lärare i frågor som rör deras akademiska frihet. Ett sådant uppdrag skulle t.ex. kunna innebära att det inrättas en särskild funktion som samordnar expertis och kompetens inom området, samt tillhandahåller information och ger vägledning. Det ska däremot inte ingå i ett eventuellt uppdrag att representera individer eller ta ställning i individuella ärenden. Det är viktigt att de uppgifter som myndigheten föreslås ansvara för är ändamålsenliga utifrån syftet att ge stöd till forskare och lärare i frågor som rör deras akademiska frihet. Utformningen av uppdraget kräver noggranna överväganden vad gäller vilket ansvar och vilka uppgifter myndigheten ska ges. Det behöver särskilt tydliggöras vilken roll myndigheten med ett sådant uppdrag ska ha i relation till lärosätenas ansvar, bl.a. som arbetsgivare. Uppdraget ska utformas så att det inte inverkar på lärosätenas arbetsgivar- och arbetsmiljöansvar, arbetsledningsrätten eller den arbetsgivarpolitiska delegeringen i staten. Vidare ska uppdraget utformas med respekt för arbetsmarknadens parter autonomi. Om det ska inrättas en särskild funktion behöver det även göras noggranna överväganden vad gäller dess organisatoriska form, placering och finansiering.

Det finns myndigheter med ansvar för att granska och ta beslut i frågor som kan röra akademisk frihet, exempelvis går vissa beslut inom högskolan att överklaga till ÖNH och som tillsynsmyndighet har UKÄ möjlighet att utreda och ta beslut i ärenden som rör högskolelagen. Om ett statligt lärosäte anses ha gjort intrång i en persons fri- och rättigheter kan det anmälas till JO och eventuella brott mot tryck- och yttrandefriheten kan anmälas till JK. Granskning och tillsyn inom andra områden som påverkar forskare och lärare i deras yrkesroll, t.ex. vad gäller arbetsmiljö och etikprövning av forskning omfattas också av andra myndigheters ansvarsuppgifter. Vidare har Arbetsgivarverket i uppgift att svara för sådan information, rådgivning och utbildning som arbetsgivare på det statliga området behöver. Om en

myndighet ska ges i uppdrag att ge stöd till forskare och lärare behöver därför dess roll i förhållande till andra myndigheters uppgifter särskilt belysas.

Det är viktigt att utredaren i arbetet beaktar lärosätenas administrativa börda och hur den påverkas av eventuella förslag. Vid förslag på åtgärder som kan komma att innebära en ökad administrativ börda för lärosätena, behöver utredaren därför särskilt ta ställning till och redogöra för hur detta vägs upp av en ökad individuell akademisk frihet för forskare och lärare.

Utredaren ska därför

- ta ställning till om, och i så fall hur, stödet till forskare och lärare i frågor som gäller deras akademiska frihet kan stärkas,
- utreda förutsättningarna för att ge en befintlig myndighet i uppdrag att ge stöd till forskare och lärare i frågor som gäller deras akademiska frihet, inklusive lämna förslag på hur ett sådant uppdrag kan utformas och vilka verktyg och uppgifter som myndigheten ska ges, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Konsekvensanalys

Utredaren ska analysera och redovisa konsekvenserna av de förslag som lämnas. Utredaren ska särskilt redogöra för konsekvenserna av förslagen för forskare och lärare och för enskildas rättigheter. Utredaren ska också redogöra för konsekvenser av förslagen för universitet och högskolor, särskilt vad gäller den administrativa bördan. Utredaren ska genomgående ha ett jämställdhetsperspektiv i sitt arbete och så långt möjligt redovisa könsbaserad statistik och lyfta fram om relevanta områden saknar statistik eller om statistiken inte är könsbaserad

Utredaren ska redogöra för ekonomiska och andra konsekvenser av sina förslag. De offentligfinansiella effekterna av utredarens förslag ska beräknas. Om förslagen innebär offentligfinansiella kostnader ska förslag till finansiering lämnas.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Utredaren ska föra dialog med och inhämta upplysningar från universitet och högskolor, UKÄ, Universitets- och högskolerådet, JO, Arbetsgivarverket, andra berörda myndigheter, samt andra aktörer inklusive fackliga organisationer och Sveriges förenade studentkårer.

Utredaren ska också hålla sig informerad om och beakta relevant arbete som pågår inom Regeringskansliet och utredningsväsendet. Erfarenheter bör inhämtas från andra länder, i första hand inom EU och Norden, i den omfattning som tiden för utredningen gör det möjligt.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2026.

(Utbildningsdepartementet)